

KELET.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

1880.

Kolozsvár, vasárnap, február 15

Hirdetési díjak.

Hatszor hasábozott gármond sor vagy annak tere 6 kr.
Bélyegdíj minden hirdetés után 30 kr. Nagyobb és gyakoribb hirdetéseknek külön kedvezményt is nyújt a kiadóhivatal.

Hirdetéseket felvesznek:

Bécsben: Oppelk Alajos Stadt Stubenbastei Nr. 2. (Eckhaus der Wollzeile 36.) Haasenstein et Vogler (Wallfisch-gasse 10.)
Budapestben: Rud. Mosse Publicistische Bureau. Budapestben: Haasenstein et Vogler (Károlyi köz.) Goldberger A. hirdetések felvétel irodája Budapest Székváros 5. sz.

Nyiteltéri cikkek

gármond sora után 25 krajczár fizetendő.

A „KELET” előfizetési díja:

Vidékre postán vagy helyben házhoz hordva
Egész évre 16 frt.
Fél évre 8 „
Negyedévre 4 „
Egy hóra helyben 1 frt 50 kt.

Egyes szám ára 6 kr.

Megjelenik a „Kelet” mindennap, az ünnepeket követő napok kivételével.

Szerkesztői és kiadói szállás: főtér 4-ik szám.

Kéziratok nem adtnak vissza.

Tizedik évfolyam.

KOLOZSVÁR, FEBRUÁR 14.

(?) A kolozsvári egyetem életével majdnem egyidejű kérdés a kolozsvári országos kórház ügye. Az államnak már az egyetem alapításakor s azóta még inkább a legszélsőbb határokig kelle a takarékoskodást terjesztenie s így esett, hogy külön egyetemi kórház alapítására nem telvén, a már fónálott Karolina-kórház megfelelő osztályai kapcsolattak össze az egyetemmel, miből aztán, nagyon természetesen, bizonyos kétlakiaság keletkezett: a kórház igazgatósága, a belügyminiszter alatt állva, irányadónak a közegészségügyi politikai, — az egyetemi tanárok, mint a klinikák főnökei pedig kizárólag a tanczélokka kapcsolatos tudományos oldalát tekintették s így alig-alig is lett volna elkérhető, hogy az egy fedél alá szorított két előírászat, ha nem is autogonismusba, de legalább surlódásokba ne bonyolodjék.

Complicálta a kérdést az is, hogy a Karolina-kórház mostani helyiségei egyáltalán meg nem felelnek a részükre jutott földadatok s mind a talaj és környezet, mind pedig a berendezés és terület előláthatatlanná tevők a legáltalános szempontokból is az új kórház létesítését, mire nézve, legalább részben fedezet is áll rendelkezésre, a belügyminiszter kezelése alatt levő több mint száz ezer frtnyi kórházi alaphoz.

A tárgyalások e tekintetben évek előtt megindítottak a papíron, míg végre a legközelebbi napokban már valamivel előbbrehaladott stadiumba is jutottak: a belügy- és közoktatási miniszter küldötteinek közös értekezletén, melyben a kolozsvári egyetemet Dr. Géber Ede tanár képviselé. Az értekezlet lefolyásának részleteibe nem vagyunk beavatva s annál kevésbé tudhatjuk, mihez fognak a két ügy-ág: a közoktatás és a belügy felelős vezetői megállapodni — de azt tudjuk, hogy elvégre csakugyan végmegoldásra lenne ez oly függőben tartott kérdés jutandó, akár politikai, akár tudományi oldalát tekintjük az ügynek.

Hogy a két különböző szempontból berendezendő kórházban, két egymástól egészen független intézetet kellene alkotnia: kétséget sem szenved. Az országos humanitárius betegápolás, a hol, mint nálunk, még külön ressort-ra ki nem nőtte magát, a belügyminiszter hatáskörébe tartozik; a tanczélok kapcsolataiban és érdekében berendezett betegápolás a közoktatás-ügy terranumán fekszik, s ehhez képest nekünk is kellene országos kórház és külön egyetemi klinikák.

Ez a „kellene” azonban most is nálunk hajótörést szenved, annyi mással együtt, a „kell” parancsszava által s így

A KELET TÁRCZAJA.

TAGLIONI MÁRIA.

(Folytatás.)

Ha Taglioni asszony Bécsben dicsőteljes emlékeket hagyott hátra a Stuttgarti kórházban, mely az operaházban, 1827-ben július hó 23-án tűnt fel először a „Szeiczilii”-ban, s azután a „Vesta szűz”, „Mars és Venus”, „Cortez”, a „Bayaderok” és a „Velencei karnevalban” mutatva be magát változtatva. Párisban történt első fellépte után, több főrangú s magos állású

Be lett mutatva a bajor király és királynőnek. A fiatal hercegnők is jelen levén a bemutatásnál, Miksa király így szólott hozzájuk.

Gyermekeim, üdvözlőjétek Taglioni asszonyt, s mutassátok meg neki, hogy némileg hasznotokra fordították azon leccskét, melylyel a könnyű, bájos megjelenésből adott nektek a színpadon.

Vége Párisra került a sor, hogy falai közt fogadhassa azon ragyogó csillogót, mely az operaházban, 1827-ben július hó 23-án tűnt fel először a „Szeiczilii”-ban, s azután a „Vesta szűz”, „Mars és Venus”, „Cortez”, a „Bayaderok” és a „Velencei karnevalban” mutatva be magát változtatva. Párisban történt első fellépte után, több főrangú s magos állású

nincs más mód: ki kell alkudnunk a szükség kényszerével s közös háztartást kell berendeznünk, bárelőre látható, hogy az anyós sok per-patvart fog a fiatal pár háztartásában okozni. De mit tegyünk, ha nem bírjuk a két külön szállás költségeit hordozni?! Látni való, hogy emberi gyengeség, tekintélyi ambíció s a két különböző előjáráság alá tartozás megannyi forrása lesznek, mint voltak, legalább is a félreértéseknek és izetlenségnek, de viszont az is tagadhatatlan, hogy egy felől a finansziális tekintet, másfelől s talán még inkább a betegek rendelkezésre álló száma majdnem kikérülhetlenné teszik ezt a — vegyes házasságot. A modern formában átalakult társadalom úgy is hozzászólt ehhez az intézményhez, kivált itt a Királyhágon inneni részeken, hol a tolerancia amugy is régibb keletti.

Előttünk világosan áll, hogy sem általános egészségügyi, sem a specialis tanügyi szempontok nem engedik a kérdéseket ismét évekre elapolását s természetesen találjuk, hogy a belügyminiszter a közoktatásra s ez amarra minél többet szeretne az ígérkező költségekből áthárítani, de a végén is, ez nagyon is akadémiai természetű s végeredményében csak is annyi különbséget okoz, ha az 5-ik, vagy pedig 15-ik lapján foglaltassék-e az országos költségvetésnek a kolozsvári országos és egyetemi kórházak kiadási tétele?

Aval nekünk, a nyilvánosság organumának, édeskeves közlünk van, hogy miként intézi el a bel- és közoktatásiügyi miniszter, kórházi igazgatóság és az egyetem a differenciákat; előttünk az irányadó és a döntő az, hogy minő kórház áll a szenvedő emberiség rendelkezésére Kolozsvárt? Hogy néha meg-megrandul az igazgatóság egyik-másik tagjának bajsza s ránczba szedődik valamelyik klinikai tanár-vezetőjének homloka: lehet az illetőre nézve nagyon kellemetlen s az intézőknek kötelessége is lehetőleg elejét venni az ilyen eshetőségeknek, de a fő mindenesetre nem ez, hanem az idők, a tudomány és a körülmények követelése is engedelményei szerint berendezett alkalmas kórház.

Akarjuk hinni, hogy e mostani értekezletet lehetővé tevők gyorsan, az eddigi folyamatnál gyorsabban fogják végmegoldásra juttatni a kérdést s a közegség sem itt, sem ott nem fogják alárendelt szempontokból nehezíteni, merevséggel lehetetlenné tenni azt, a minék multhatatlan szükséges volta évek óta nyilvánvaló az új, idő- és célszertű kórházat Kolozsvárt.

egyen kérte ki magának azon kegyet, hogy bemutathassa magát. A művészi dicsőség ez udvaroncza számát szaporította Thiers ur is, ki a legelőkelőbb szerencse kívánságokkal halmozta el a fiatal nő virtutját; azután Taglioni urhoz fordulva így szólott:

— Ön nagyon boldognak s büszkének érezheti magát, hogy egy ily tehetségnek adott életet; hanem a mellett mit mondjunk még bájos megjelenéséről, melylyet egyedül csak önmagának köszönhet.

Erre Taglioni asszony, az anya, ki eddig félre vonulatlan állt, közelébb lépett a leendő nagy állam-férfinhoz.

— És engem uram, kiáltott fel hévvel, engem éppel semmiben sem számít, e remek mű előállításánál?

Az, ki akkor még nem volt egyéb egyszerű hírlapíróval, kissé meglepetve tekintett a szőlőre, s meglegedett azzal, hogy némán meghajtsa magát előtte.

Hanem München csak oda kölesnőzte volt Párisnak a híressé vált ifjú leányt; vissza tért tehát ismét Bajorországba, hogy befejezze ott, szerződöttetés idejét. De 1828-ban mégis csak ismét visszanyerte őt Páris s ott maradt tiz éven át. Idezzük a francia kritika egyik bírálatát a páratlan művésznőről.

„A „Najád” szerepében úgy siklik végig a fényezett padlón, mintegy korall ágra hullott fényes vízcsepp; mint „Flóra”

— Az orosz belviszonyokról azt írja a „Köln. Ztg.”, hogy az utolsó háború okozta sebek még mindig nem gyógyultak meg. Mindjárt a békekötés után úgy látszott, hogy a kivétel annyira fogja növelni a nép adóssági képességét, hogy az állam a másfél milliárdnyi fedezetlen függő adósságot nemileg ki fogja heverhetni. De ez az adóssági képesség, mely azóta tényleg növekedett, a természetől függ, az utolsó termés pedig korántsem volt oly jó, mint az azelőtti éveké s így az adózási képesség ép oly hanyatlással fenyeget, a mily gyorsan emelkedett egy év előtt. A kormány már hónapok előtt bizottságot állított fel, hogy ez puhaltja ki a költségvetés ama pontjait, melyekben az állami kiadások leszállítása eszközölhető. A bizottság állítólag már számos ily pontot fedezett fel s ezekhez képest az illető kiadási tételek leszállítása iránt indítványokat tett, melyeket legfelsőbb helyen állítólag már jókára is hagyta.

E pontok főbbjei a következők: Oroszországban tömördek a fizetett semmittevő és hivatalnok munka nélkül; azonkívül nagyon sok sinekura van, t. i. igazi hivatal a lehető legcsekélyebb munkával, különösen a fővárosban. A bizottság továbbá észrevette a pazarlást, melyet az állami épületekkel áznak, s azonkívül rossziasát fejezte ki a pénzbeli jutalmazások és támogatások rendszeréről és az óriási nepotizmusról; az állami vagyon tekozlása pénzben, különösen földbirtokokban határtalan. Mindezek régi sebek, úgy hogy kételkedni lehet, valóban elválalta-e a bizottság ama nehéz feladatot, hogy azokat gyógyítsa, vagy csak a „Novoje Vremja” — e hír első közlője — tulajdonította e bizottságnak ezt a feladatot, hogy ily saját kezdeményezését elleplezze.

A magyar színészet keletkezése és Kolozsvár.

Dux Adolfnak most jelent meg „Aus Ungarn” című irodalmi és művelődés-történelmi tanulmánya. Az érdekes könyv megemlékezik a magyar színészet keletkezéséről is ismert vonzó előadásában vázolja küzdelmeit, melyet a magyar színészet csecsemő-korában átélt. Érdekesebb tartjuk szöszierint adni a következőket:

Előadván Dux Adolf, hogy minő sikertelen kísérleteket tett a magyar színészet Budán és Pesten így folytatja: „Nagyban és egészben 1795-től kezdve Magyarország fővárosában a magyar színészetre nézve interregnum állott be, a mely csak 1807-ben végződött. És ez alatt keletről: Erdélyből jött a megváltás.

Rövid időn a Pesten és Budán tett kísérletek után, még pedig 1792-ben Kolozsvárt is egy magyar színtársulat jött létre, a mely sokkal jobban fejlődött, mint a pesti és ezt legelső sorban az idősebb Bárd Veselényi Miklósnak köszönte.

Egy rendkívüli hajlíthatatlanság erős alak, kiben különösképen egyesült a középkori dacosság a modern előhaladási vágygyal, mint huszár,

könnyedebb a körülte lebegő gáz szövetnél. Anyagol, ki a „Bayadéré” arczát öltve magára fell száll az égbe; ylyhíde ki hasonló a szerelmi bánatában meghalt fiatal leány menybe szálló lelkehez. A madár alig bírja követni finom, könnyed röpkedését a fiatal, szeszélyes parasztnőnek „Tell Vilmosban,” vagy utánaozni „Nathaliának” légies gyorsmozdulatait, midőn kedvese elől menekül. A „Forradalom a háremben” című baletben a legmámorítóbb helyzetekkel, a szűz szerénységét, s egy amazon büszkeségét, kinek a szerelem bátoraságot kölcsönzött, egyesíté. A „Duna leánya” egy felséges északi képet tár elénk, a vizek tündére hullámként uszva a nagy folyó ölen könnyeden, mint szél által tova fújt hatytyu pelyh. Az ujkori mythologia megtestesült Vénusát látjuk magunk előtt.

Mind ez annyira változatos, s oly különböző jellegű szerepek, Taglioni Máriát méltán oly mértékű bámolat tárgyává teszik, melyet egyéniségének elbájoló varázsa, napról-napra kifejezhetlenebbé tesz.

Soha senki annyira, mint a balett e páratlan hősnője, nem értette annak művészetét, előnyvel átalakítani szerepeit, s egészen más jellegű kölcönözni azoknak. Egy ízben szabadságidejének élvezése alatt meglevén hiva Berlinbe pár

hadnagy szolgált egy osztrák ezrednél, azután mint lovaskapitány és lovassági kommandáns 9 évig szolgált, de később sem ismert fegyelmet, sem semmiféle tekintetet ott, a hol saját akarátját akarta érvényesíteni, visszalepven polgári állásába a hatóságokkal folytonos összetűzésben állott, különösen egy nagy feltűnést keltő eset miatt, a melyben zendüléssel volt való, mivel egy szomszédos földbirtokos pór alattvalóiból összeállított hadsereggel három órán keresztül valóságos ostrom állapotban tartott. Történt ugyanis egy napon, 1781 október 10-kén, két kocsis megszökött és ezek kényszerítették akartak egy embert, a ki gróf Haller János faházhoz tartozott, hogy menekülésükben vezérelje őket. Ennek következtében a két kocsis elfogták, Gorbóra vitték, a hol gróf Haller lakott, és a kastélyban fogságra vették. Alig halotta azonban Veselényi ezt Zsibón, a midőn egyik írkokat küldte a három negyed óra távolságra levő Gorbóra azon felszólítással, hogy a két kocsisat szolgáltatassák ki. Az egyiket, a mely Veselényinek jogbágya volt, gróf Haller rögtön kiadta, a másikra nézve azonban, a ki nem volt alattvalója, hanem csak felfogadott szolgálja, gróf Haller azon ígéretet tette, hogy majd később kiadja, ha egyszer az ő uriszéke itélet mondott felette. Veselényi még egyszer vizsaktudott, most azonban Haller ha akarta volna sem teljesíthette volna kívánságát, mert a kocsis a kastélyban fogságból megszökött. Veselényi ezt nem hitte s elhatározta, hogy megbosszulja magát Halleren és erőszakkal elhozza a kocsisat. Az uradalmat alá tartozó falvakban ki-hirdette azon parancsolatot, hogy összes alattvalói fúrkos botokkal, vasvillákkal kaszákkal és hasonló fegyverekkel ellátva várják parancsolatát, erre ötszáznegyven ember gyűlt össze Zsibón s október 16-án Veselényi lóra ülven tizenkét, jól felfegyverezett hajdútól kísérve a paraszti csapat élén megindult Gorbóra, gróf Haller megtámadására, három óráig ostromolta a kastélyt s azután visszavonult, de egy parlamentert és három alattvalóját a grófnak magával vitte.

Ezen csodálatos hadjárat eredménye volt hogy Bárd Veselényi Miklós hosszas pörlekedések után és a miután nem akart fogságba menni, sőt egyszer negyven fegyveres hajdútól körülvéve erőszakkal állott ellent, — 1785 február 12-én katonai erővel elfogatott, megkötötetett és II. József császár parancsára bizonytalan időre Kufsteinba vitetett, a hol csak 1789. decz. 15-kén kapván kegyelmet szabadon bocsátott.

A midőn Kazinczy az 1705-ki összeesküvés következtében elítélve 1799-ben Kufsteinba vitetett, ő, a ki egyike volt a magyar színház úttörőjének, ájtatosan meglátogatta a helyet, a hol ugyanazon ügynek másik úttörője Veselényi büntetését tltte. — Az öt évi várfogság nem szelidítette meg Veselényi hajlíthatatlanságát s nem gyengítette meg honfiai buzgalmát: kimutatta az utóbbit azon magyar színtársulattal szemben, a mely 1792-ben jött létre Kolozsvárt és kezdte meg előadásait. A

előadásra, komoly kérdéssé vált azon darab tárgya, melyben először fel akart lépni. Az udvar részéről, hivatalosan meg lett intve, hogy ne játszdja el a „Bayadert.” A művész előfogta az indokot, mely a királyi tiltakozást eredményezte.

Más tánczosnők, kik már felleptek ott e darabban, több mint könnyelmű jeleget kölcsönöztek neki. Nagyon kevés kedvező fogadtatásban is részesültek és a mű egyaránt rosszul felfogva, s rosszul kivive, még csak a botrány sikerét sem bírta kivívni. Taglioni Mária nagyon kérte, engednék meg neki hogy ő is bemutathassa magát a „Bayadéré”-ben.

Csak meg kelle jelesnie a színpadon, hogy azonnal legyőzőn minden előítéletet. Az illem és szerénység, melyet kifejtett a darabot egészen más színben tüntették fel, s a hatás óriási volt. A király ki jelen akart lenni a főpróbán, sietett elismerését fejezni ki, s meghozni hódolatát e ragyogó tehetségnek, melynek tisztá fenkölttsége elhomályosít minden eddigi táncművészeti hagyományt. Az első előadás végeztével kifogyhatatlan volt a dicséret és magasztalásban. Szemrehányást tett Taglioni asszonynak, hogy miért nem jött régebb Berlinbe.

— Ha tehettem volna, így szólott, elmentem volna Párisba, hogy meglássam kegyedet.

— Ah! Sire, válaszolt a tánczosnő,

tagok egyik kitérőbbike egyszerűsint a társulat művezetője Kócsi Patkó János szintén a hadseregben szolgált, Veselényivel barátságba volt s neki köszönhet, hogy a társálatához juthatott. — Weselényi kezdetül fogva felhasználta irányadó befolyását a magyar színház érdekében Erdélyben, ez által közvetve Magyarországon is. Az új műintézet érdekében tett gyűjtésnek tekintélyes összegeket áldozott, legelőször a mi reá nézve, mint lótenyésztő és lókedvelőre elég jellemző egy lovat ajándékozott, a mely 24 drb aranyért adatott el. Önkéntlenül arra emlékezik az ember, hogy a régi magyaroknál a lovak áldozatul szolgáltak. — Azon színházi választmány bizottság-tagjai között, a melyet az erdélyi országgyűlés állított össze Veselényi volt a fő és ezen állásában a színtársulatnak nemcsak anyagi, hanem szellemi érdekeire is döntő befolyást gyakorolt. Ő volt a társulat intendánsa s ha bár a hivatalos tudósítások erről nem szólnak, részben a művezetői teendőket is végezte. Kazinczy Ferencz egy költeménye szerint Veselényi színháza számára több darabot lefordított és így látszik, fiatal emberek, a kik a színházhoz vágytak először hozzá kellet, hogy forduljanak, bizonyítékát találjuk ennek egy öreg korában elhunyt színész emlékeitben, a ki a következőket beszéli: mint tanult tizenhat éves korában hirtelen minden segítség-lerrásból kifogyott. Szükségében Veselényihez fordult, hogy szerződtesse a színházhoz. „Végig mért tekintetével” — mond az emlékirat — „és így szólt: Eredj fiam tanulj először philosophiát s ez után jelsz ismét magadat. — Veselényi tehát képzettséget követelt színészeitől. A színházat, mint a nemzeti művelődés intézetét tekintette, s olyanná akarta kifejlesztetni. Ép ezért sokat adott a rendre figyelemre s bizonyára van igazság azon mondanban, hogy a főur, kinek haragja nem ismert határt, egyszer egyik legjobb színészét, mivel elkészt a próbáról vagy valami ehez hasonló bünt követelt el, lehozatta s tizenkettő vágatót rá. Ennek következtében Kolozsvárt, hol a nemzeti-ségi viszonyok kedvezőbbek valának a magyar színházra nézve és a melynek szorosra vont gyepölőit Veselényi kemény kezekkel kormányozta, jobban és szebben felvirágozott a színűgy mint Pesten Magyarország fővárosában. — Egy hivatalos okmányban áll, hogy a mi egész nemzetünk, mint a két nemes ország (t. i. Magyarország és Erdély) a nemzeti színészet előállítását és megalapítását neki köszöni, a ki ezer reket áldozott vagyonából e célra és e nemes cél buzgó felkarolásáért az utókor is halála tartozik.

(Folyt. köv.)

KÜLFÖLD.

Németország. A német szocialisták szervezkedése, daczára a rendőrség éberségének, annyira ment, hogy Bismarck herczegnek nagy gondot okoz. Bismarck valamennyi európai kor-

kissé hamiskás arczczal, ki az az ember a világon, ki mindig azt tehet a mire vágyik?

E felelet fölött sokat nevetett a porosz felség.

E fennebb írt időszak előtt két évvel, 1830-ban, Taglioni néhány napot elszakított párisi szerződés idejéből, hogy Londonba menjen táncolni, hol legelőször ez év június hava 13-kán jelent meg.

Örökre emlékezetes maradt ez est a „King's theatre”-re nézve, midőn Taglioni első ízben lépett fel angol színpadon. Ugyanekkor Lablanché, (kit Taglioni asszony, szeretett a „kis Lablanché”-nak nevezni el) s Malibsen asszony vonzották a tömeget az olasz operába. Midőn a színezgató Taglioni kasszonyt csupán három hétre szerződöttete, attól kezdtek tartani, hogy a terem igen kicsiny lesz ez idő alatt a közönség befogadására. És valósggal be is következett; a közönség nagyon vágyva megismerni a Franciaák annyira imádott művésznőjét, oly hévvel tödült meg szemlélésre, melyhez hasonló nem történt meg a Temsi parti városban és minden este felvillanyozottan távozott a színházból.

(Folyt. köv.)

mányt készlül felszólítani a forradalmi elem elnyomására; a kis ostromállapot meghosszabbítása sem vezetett ezébra, most már a német szövetségi tanácsnak egy javaslatot is adott be a szocialista törvény 30. §-a megváltoztatására nézve, eszerint ezen törvény tartama még 1886-dik évi márczius 31-éig hosszabbíthaték meg. Azt suttojják Berlinben, hogy azon felszólítás a hatalmakhoz, valamint a fegyverkezés Németországban leginkább a szocializmus elharapódzása ellen irányul s Bismarck herczeg feltette volna magában annak kiűrtását, mi csak egy sikerülhet, ha Franciaország és Svájczt is lealazza, mivel ezen államokat tartja a szocializmus főfészkeinek. — Nem különben az iországi katolikus párt állásfoglalása az angol parlamentben is meghökkentette Bismarckot. Ez oly komoly dolog, hogy ez ellen is szükséges lesz valamit tenni, csak azt várják Németországban, mit tend ezzel szemben az angol kabinet.

Franciaország. A szélső balpárt egy új diadallal büszkélkedik, a 4-ik arrondissementben ugyanis, Notre Dame citébeli kerületben Yves Guyot a községi tanácsba megválasztottat. Tudvalevőleg Yves Guyot a Lanterne szerkesztője és „egy régi volt rendőrhivatalnok“ név alatt több igen éles cikket írt a rendőrfőnök Andreux ellen. A szélső balpárt ezen győzelme sokkal nagyobb horderejű Franciaország jövődéli politikájára nézve, mint sokan képzelik. —Franciaország egész csendben utanozza Németországot és alattomban fegyverkezik. Azt mondják, hogy kevés nap alatt 100,000 emberrel szaporította hadseregét.

Olaszország. Ha még fennmaradt valami kétség az Olaszországban napról-napra növekedő osztrák-és németellenes hangulatról, az onnét a tegnapi érkezett hírek azt megezőfolák. Az olasz radikálisok ugyanis, mint azt leghitelesebb forrásból jelentik, kik egykor leginkább rajongtak a német-olasz szövetség kötéséért, most már áttértek a németellenes táborba. Éppen az indíthatta Bismarck herceget is az osztrák szövetség megkötésére. Ezen szövetség az Irredenta tervei megküisítésa tekintetéből is kötetett Ausztria részéről. A f. hó 4-diki „Lega Democratica“ inti az Olasz államférfiakat a német trónörökös állítólagos missiójától és azt mondja, hogy Olaszországnak nem szabad oly hatalommal szöveteznie, mely Ausztriával, Olaszország született ellenségével is szövetezik. Közös célok és közös érdekek Olaszországot a nagylelkű francia nemzettel szövetezésre utalják.

Muszkország. Az utolsó nihilisztikus razzia alkalmával a rendőrség egy okmányi birtokába jutott, mely titokszertű írásban volt készítve, melynek kulesát alig tudták megtalálni. Ezen írából kislült, hogy a nihilisztikus bizottságok a hadsereg sok tisztjével legbensőbb összeköttetésben állanak. A forradalmi párt legközelebbi ezéjra nem egyből, mint egyelőre a ezárt alkotmány megadására kényszeríteni, ha pedig ezt meg nem akarná tenni, akkor leakarják közsímetetni s helyébe a ezárevicset uralkodónak kikiáltani. A ezár, midőn ezekről értesült nagyon megilletődött és Suvaloff gróffal ezen tárgyról hosszab ideig értekezett.

Angol-persa szerződés.

Azokról a tárgyalásokról, melyek jelenleg Anglia és Persia közt Herat megszállása íránt folyamatban vannak, jól értesült helyről a következőket közlik:

A tárgyalások voltaképp nem itt, hanem Teheránban folynak, minthogy az angol kormány oly nagy fontosságot helyez rájuk, hogy elhatározta, mikép a saját személyes vezetése alatt történjenek az alkudozások s nem előzözik meg az itteni persa nagykövet, Malkom khán utasításával. E tárgyalásoknál három pont j főleg kérdésbe: Herat vegyes megszállása; a jövődéli herati terület kiezövekelése: s végre egy angol-persa védő- és dacz-szövetség megkötése.

A mi már Herat jövődéli megszállását illeti, Anglia azt kívánja, hogy ezt felérésben persa, felérésben angol-ind csapatok hajtssák végre, s ezek fölött a főparancsnokság egy angol tábornok kezében legyen. Ellenben a herati ezítadellát kizárólag indiai csapatok szállják meg. Herat zászlójában s a ezítadellán az angol és persa színek egyesítettének. A herati angol helyőrség élmezéséről a persa kormány gondoskodik. Arra az esetre, ha a Herat és Kabul közti út nem lenne tiszta, Persia megengedi az angol csapatoknak a Busirban való kikötést, hogy azután innen vegyék útjokat a legközelebbi városnak. A hogy most halsszik, Anglia e föltételeit csekély módosításokkal a sah kormánya már el is fogadta.

Másképp áll azonban a dolog Herat jövődéli területének megállapítását illetőleg. Mig Persia azt kívánja, hogy e terület jó mélyen be Afghanistan felé terjedjen, addig Anglia, India és Perzsia közt szívesen alkotna egy jókora semleges területet. E fölött a pont fölött a tárgyalások még most sem végződtek be, minthogy Perzsia macecul ragaszkodik kívánságához s annak védelmére azt hozza föl, hogy nines egyéb

ezéjra, mint visszaadni Heratnak azokat a hatalmakat, melyekkel hajdan birt, mikor még Perzsiához tartozott. A mi vége az angol-persa védő- és dacz-szövetséget illeti, e pontra nézve, melynek ele nyilván Oroszország ellen van irányozva a két hatalom állítólag tökéletesen egyetért. E szerint Persia köteleztetnék, az esetre, ha Oroszország Merw esetleges megszállása után e városból vagy közép-ázsiai birtokai bármely más pontjáról megküisérle né Herat vagy Afghanistan területébe vagy a Turkesztán és India közt fekvő badasáni khánságba benyomulni, az angol kormányt minden rendelkezésre álló hadi erejével támogatnia. Ugyanez lenne Persia kötelessége akkor is, ha Afghanistanban az angolok ellen lázadás törne ki. Viszont Anglia biztosítja Persiának jelen területét, Heratot is beleértvén, s ha Oroszország a persa határt átlépne, ez Angliára nézve is casus belli lenne.

BELFOLD.

Nagy-Enyed, 1880. febr. 10.

(Ifjúsági bál.)

Tisztelt szerkesztő úr!

Báli tudósítást küldeni be a bál utáni harmadik hétben szokatlan dolog ugyan különösen, ha már jelent is meg e bálra vonatkozó tudósítás; de tekintve, hogy a M. P. január 30-iki számában eszközölt tudósítás egyfelől csak egy szertien a bál lefolyását igyekezett sok tekintetben több jóakarattal, mint tárgyilagossággal s e tárgyhoz szükséges aratottsággal feltüntetni, másfelől pedig a legfontosabb rész; a feltűzések nyugtázása hiányzott belőle, elődázhatlan kötelességünknek ismerjük, mind a mélyen tisztelt felülfizető urak megnyugtázása — mind a hűség tekintetéből, mi magunk értesíteni a n. é. közönséget egy a bál lefolyásáról mind annak bevételéről. — Ez okból tiszteltelt kérjük a t. szerkesztő urat e levél kiadására.

Az 1880. január 24—25 közti éjen lefolyt ifjúság-bál, egy a közönségre mint a benne uralkodott kedélyességre nézve a legsikerültebbek közé számítható; pedig e bál bizonyos értelemben árva volt, a mennyiben az ifjúságnak ez évben minden fáradozása daczára sem sikerült azon — utóbbi időkben annyira a bálók kiegészítő részévé vált — szokásnak eleget tenni: hogy bálanyát nyerjen (leginkább az erre legközelebből illetékes előkelő családok gyászsa miatt) sőt a képzelt mellötetés és bizonyos indoklatlan s tehát ki nem elégitett aspratiók ártani kívánó öröklődései s a bál sikerének csökkenésére ezéző házalásai is szaporítani akarták az árthatmas körülmények számát. — Azonban a nagyenyedi tanodai ifjúság báljai sikerének biztosítéka leginkább önmagában rejlik, mert sem az igazán emelkedett kedélynek sem a kifogyhatatlan tánczólképséggnek oly bő forrása Nagy-Enyeden nines; egy, hogy másnemű mulatságok is csak akkor sikerülnek, ha innen merítnek.

Maga a mulatság este 8 órakor vette kezdetét s e bál közönségének egyöntettségé daczára is elég változatosságot nyújtott arra, hogy még az öregek is feltalálják saját időtöltésüket, mely ez alkalommal még a toilettek tüzetes megbírálására is alig nyert időt, elmélyedve az erőltetésnélküli, romolhatatlan kedélyesség szemléletébe.

Ha mégis megemlékezzünk a toilettekről, azt nem bírálat — hanem az egyszerűséggel párosult jóízűs jutalmazó elismerése tekintetéből tesszük, s e tekintetben szerencsésen találkoztak össze a körülmények, hogy esaknem az egész női közönség névsorát le kellene írunk. A többek között igen kellesen benyomást gyakoroltak a szemlélőre toiletjük csinnal párosult egyszerűsége által: Gáspár Jolán, Finna Gizella, Veres Mari, Vajna Mari, Pavai Kata, Vinczler Bella, Khlayberg Frieda, Lázár Cili, Türkő Borcsa kisasszonyok stb. A vidékről felemlítjük: Kovács Jolán, Magyar Dóra és Ilona kisasszonyokat Felvinczről, a két Zalányi kisasszonyt Parázsról, Baktisi Bertlia kisasszonyt Kocsárdról stb. — A mulatság reggeli öt órakor ért véget.

A bál anyagi sikere a jelen sulyos körülményekhez képest, szintén kielégítő.

Az összes bevétel . . . 190 fr. 10 kr.

Kiadás 95 frt 51 „

Tisztajövedelem . . . 94 frt 51 kr.

A mélyen tisztelt előfizetők között első sorban említjük mlts br. Kemény István urat, ki 25 frttal segített a nemes ezél sikerért, s ki valamint mindenütt, ugy itt is atyai nemes pártfogással adott kifejezést áldozatkészségének; felülfizettek továbbá mlts br. Zeyk Károly főispán 5 frt, n. t. Keresztes József tanár 5 frt, n. t. dr. Kovács Ödön tanár 5 frt, t. Nagy Lajos tanár 2 frt, Müller Mihály ügyvéd 2 frt, tiszt. Szegedi Miklós 1 frt, Kiss Károly kórházi gondnok 1 frt, Cseme Ferencz II. és 6 10 kr. Ezenfelül Kiss Károly úr szíves volt még 3 frt 35 kr világitási költséget felülfizetés fejében fedezni.

Midőn ezeket a mélyen tisztelt közönség tudomására hozzuk, hálás köszönetünket fejezzük ki becses részvételeért s a nagylelkű felülfizetéseikért, azon édes reménnyel zárva be sorainkat, hogy a kik ez alkalommal bálunkból szórakúsak ellenére távol maradtak, a jövő évben,

az idő csillapító kezénekátatása alatt megényltylven képzelt mellötetés szülte neheztelésük, becses jelenlétük által szerencsétlenni fognak.

A rendező bizottság.

Csik-Szereda, 1880. febr. 10.

(Hangverseny. — Új női egyesület és annak eljárása.)

Ó felsége Erzsébet királyné védelme alatt álló „Magyar Országos Segélyző Nőegylet“ csik-szeredai főok egyesülete pénztára javára 1880. február hó 7-dikén a gazdasági felső népiskola nagy termében táncgyullommal egybekötött zártkörű zene-ének és szavalati estélyt rendezett. Programm szerint Atilla dalműből zongorázott Szász Károly tanár neje, kinek játéka valamint más alkalmakkor, egy jelenleg is köztetszéssel fogadtatott. Lant és Korona Tompatól; szavalt Fodor Berta. Kettősdal (Hunyady László dalműből) énekeltek Lázár Dénesné és Lázár Louise. Ezen részlet oly hatást keltett, hogy a közönség tapsvihara folytán az éneket ismételnők kellett. A Hugenották-ból zongorán négykézre előadták: Mikó Erzsé és Baló Kafinka sok érzéssel és nagy jártassággal. Br. Eötvös „Megfagyott gyermek“-ét szépen szavaltá Molnár Lotfi. „Alvajáró“-ból egy részletét zongorázott, s köztetszést aratott Mikó Mari. Végre egy népdal-egyveleget énekel Lázár Louise, s ezen részlet részint kellemes és gyakorlott előadásért megújráztatott.

Általában elmondhatni, hogy az előadás szépen és jól sikerült, s a működők névjegyzéke oly szépszámu közönséget hozott össze, hogy 180 frt volt a bevétel, mi egy ily kis városban nemcsak kielégítőnek, hanem igenis szép eredménynek nevezhető.

Nem mellőzhetem azonban, hogy az egyesületre vonatkozólag egy egyéni nézetemnek, mint a nagyközönség mondhatni egyhangú véleményének kifejezést ne adjak. Közmegettránkozást okoz, hogy itt nőegyesület alakul, s a jövődelmet nem használja fel az itt, mondhatni talán egész országban legnagyobb számban levő szegények segélyezésére, hanem elküldik a pénzt a központba. Felülfizető továbbá, hogy ezen fiatal egyesület, melynek népszerűsége van szüksége, mert amélkül nem tarthatja fenn magát, tennepélyt rendez „jótékony ezébra“ és „zártkörű“-vé teszi azt. Ezen aristokratikus eljárást nem helyeseltetjük, mert nézetünk szerint nem lehet a jótékonyaságot egy osztály privilegiumává tenni, annál inkább, mert különben is igen csekély az adakozást és jótékonyaságot gyakorolni képes egyedek száma. Különbben feltesszük, hogy mindezen nem szándékosan történt, hanem csak megdondolatlanság következménye volt.

Szerecsen.

LAPSZEMLE.

Az „Ellenőz“ a háborus kilátásokról így szól:

A muszka hadikészülésekre következtek az olaszországi mozgalmak, s a francia monarchista sajtónak a német félhivatalos közlönyökkel való összeveszése.

Németország hadi reformját a francia republicanus sajtó helyes politikai tapintattal fogadta Franciaország hadseregét oly magas lét-számra emelte, minővel az nem birt a nagy forradalom harczi óta, oly óriási összeget pedig, mint jelenleg, 900 milliót, sohasem fordított hadseregére.

Rosszul ismerné a francziákat, a ki feltenné róluk, hogy szívükben nem él Sedán és Páris gyászos emléke, de fájdalom bár megtompult, nem enyészett el.

Ehhez a sebhez nyulnak most a monarchisták kíméletlen kezükkel. Ezt a sebet szagatják fel könyörtelenül. Mindazt a boszut, gyűlöletet, mely a francia nép szívében még most mélyen szunnyad, fel akarják ébreszteni. Ugy lépnek a francziák elé, mint a revanche embeerei. A köztársaságiak képviselői a békét; ők akarják képviselni a Németország elleni boszupolitikát. Így állítva fel a különbséget maguk és a köztársaságiak közt, azt hiszik, jól számítanak.

De rosszul számítanak.

A francia nemzet érzi, hogy szüksége van a békére, s hogy ez többet ér hadi csorblájának kiköszörlésénél. A tollharcznál Francia és Németország közt nem kerül komolyabb összetűzésre a dolog. De hát Ausztria-Magyarország és Olaszország közt!

A radicalizmusra Olaszországban az anarchia következett. A kormánynak nines tekintélye, hatalma. Közégei nem tudják, vagy nem akarják fentartani a rendet. Az irredentismus féktelenül garázdálkodik. Minduntalan titot monarchiák ellen az utczákon, a temetőkben. A sajtóban pedig felhívásokat tesz közzé az Ausztria-Magyarország elleni támadásra. Kalandos terveket kohol. Szabad csapatokat készült vetni Tirolba.

Ily körülmények közt tehát szükségessé vált, hogy monarchiánk védelméről gondoskodjék. Szükségessé vált, hogy Tirolban némi óvó intézkedések történjenek. Komoly baj nem történhetik. Néhány száz, vagy néhány ezer főből álló kalandor csapatot, ha csakugyan területünkre merészkednék, maga a tiroli helyőrség véres föreltze vissza.

Nem is ebben van a baj. Ha a helyzetnek van komoly jellege, egy azon körülmény képezi azt, hogy Olaszország lejtőre jutott, melyen a radicalismus, a szenvedélyek végtetesen lökők lefelé. Minden attól függ, meddig tart a szélsők garázdálkodása, mikor egyesülnek a józan hazafiak Olaszországban a kalandot kereső örvöngés lektüzsére.

Ausztria-Magyarország erejének tudatában bizonyos mérvű közönnnyel szemléli ugyan az olaszországi eseményeket. Bármely európai állam ellen irányulának az olasz kormány által fészéni nem tudott pártok erőszakosságai, bizonyára sokkal kevesebb türelemre találnak azok. De ha az olasz mozgalmak túllépnek bizonyos korlátokat, akkor monarchiánk türelme is véget fog érni, s erőlesen fogja követelni, hogy az olasz kormány tartsa fenn a rendet saját területén, mert különben Ausztria-Magyarország haktönyabb rendszabályokkal lesz kénytelen magát biztosítani az örvöngők merényletei ellenében.

Nehezen fajulhatnak oda a dolgok, hogy a két állam fegyveres összettközését idézzék fel; a mi különben végzetéssé válnék Olaszországra nézve. De Olaszország egy ily szerencsétlenség nélkül is tönkterjhat. Anarchiája már is felkelte irányában Európa méltó boszankodását. Ha pedig folytatja monarchiákkal való összekoezésanásait, a rokonszenvenek azon utolsó töredékét is eljártsa, melylyel világrészünk már viseltetik az ifjú olasz királyság iránt.

A „Hon“ sokkal figyelemreméltóbb és tanulságosabbnak tartja azt, a mi most Ausztria politikai életében történik, hogy sem annak minden fázisa, meg ne érdemelné hazánk figyelmét. Így: most a katolikus papság föllépése, még pedig épen Csehországban, nem olyan véletlen jelenség, mint a hogy első perezhben látszik. Abban a körülményben, hogy a cseh memorandumot követte a cseh püspökök memorandumja, hogy ezt követte, épen Rieger által beadva, a cseh papság fizetésiavításának kérvénye: van összefüggés és bizonyítja azt, hogy nemcsak szláv, de egyszersmind ultramontán reakcióval is van dolgunk.

Jellemző a „cseh“ mozgalomra nézve az, hogy egyfelől: ultramontán mozgalmat idézett elő; másfelől: azt gyeyertül föl is használja, bár azt hisszük, hogy saját vesztére; mert ez által nemcsak, hogy a morvák, szlovenek és lengyelek egy részének támaszát fogja vesztetni; de még a cseh táborban is nagy szakadást fog előidézni.

De egyszersmind: ugyanezen áramlattal, a cseh nemzeti követeléseknek egészen reactionárius színezet adatik. Még pedig reactionáriussá lesznek ezek két szempontból is. Mert azt nem lehet tagadni, hogy az osztrákoknak abban igazuk van, hogy a népiskolától az egyetemig, követhetl a nemzetiségi szempont keresztülvitelét, annyi: mint reagálni a kulturális, a tudományos fejlődés ellen. De, bizonyos mértékig annyira méltányosak mégis ez igények, hogy maguk a németek is kilátásba helyeznek ellenmemorandumukban több cseh közép és felsőbb iskolát; föltétlenül elismerik a népiskolában az anyanyelvnek jogosultságát; sőt ha kell, egy cseh egyetem felállításától se irtóznak. Hanem ha mindez a követelés: ultramontán velleitással hozatik kapcsolatba; akkor okvetetlen államellenes irányt nyer a mozgalom, melyre most is azt mondják, hogy foederatív irányú.

Egyébiránt az osztrákok magatartása, ez esetben oly méreven követeli az állam jogait — az egységes nemzeti nyelv és állameszme érdekében, hogy önként essünkbe jut az a sok szemrehányás, melylyel minket illettek; csak azért, mert sokkal kisebb mértékben és sokkal méltányosabban, mint ők: a románok és szászok irányában, a magyar állam hivatalos nyelvét, iskolában és kormányzásban érvényesíteni iparkodunk. Pedig osztrák „nemzet“ a szó valódi értelmében nines; csak osztrák állam; és mégis ennek német nemzetiségét: erejével, existenciával azonosítják; jól teszik; de akkor ne beszéljenek zsarnokságról, magyar Globusról; ha mi — kisebb és méltányosabb mértékben — ugyanezt tesszük.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

HUGO VICTOR.

Rogeard Ágost

12-dik felolvasása.

Hugo Victor „nemzetének büszkesége“ „minden eddig létezett költők legnagyobbika“, — a mint sokan nevezik, de a mit Rogeard tulzasanak tart, a jövőre bizván, hogy felőle ítéletet mondjon — mindenesetre a 19-ik század legnagyobb francia költője.

Noha sokféle téren remekelt, legfényesebben a lyrában tündöklő, melyen hasonlíthatatlan, ő előtte nem létezett szépséggel hozott létre.

Hugo Victor 1802-ben született Besanconban, atyja tábornok, anyja vendéi nő volt, a ki mint Laroche Jaquelin s Bonchamps asszonyok kitűzött a királypárt utolsó híveivel.

Hugo tehát kezdetben royalista volt, később Bonaparte mesés diadala őt is magával ragadta, mignem a júliusi forradalom kifejté for-

radalmi elveit, melyeknek mindvégig híve maradt.

Daczára, hogy mint önmaga mondja oly gyöngye gyermek volt, hogy alig látszott egy napra való lélekzettel birni, nagyon korán fejlődött, már 7 éves korában verseket, 13-ban „Irtaméne“ nevű drámat írt s nagyon fiatalon türekedett az academiába jutni, de persze ezélt nem ért. 16—20 éves korában írt 3 kötet ódát. Már ezekben észrevehetők voltak eredeti tehetségének csirái. Mikor ezeket írta, még royalista volt, mlveiben vallásosság és classica irány nyilvánul, de ennél sokkal hatalmasabb benne a lovasias szellem, a mely az egészet jellemzi.

Daczára, hogy sokat ármánykodtak ellene, korán: 1841-ben bejutott az academiába; korán, ha tekintjük, hogy annak tagjai többnyire fehérfejt öreg urak voltak, a kik az academia székeit ifjúkori fáradaimaik pihenő helyeitől tekinték. A romantica ellensége még ekkor is nagyon haragudtak felvételén s még holmi gyerekes csinyektől sem rettentek vissza, csakhogy boszant hassák. Salvandynek kelle beléptekor fogadni őt s diadéretére beszédet mondani, ámde a diadéret ferden ütött ki, mert Salvandy trétaképében azt mondta, hogy Hugo behozta az irodalomba az arsenicumot*) a mi azt jelenté, hogy megmérte.

Fülöp Lajos alatt franciaire páire lett, a 48-as években többféle egyesület tagja lön s mint politika szónok is kitüntette magát, nemcsak szónoklatának meggyőző ereje, szilárd hangja, de rendíthetlen hidegvére által is, a mely a legvalóságosabb pillanatokban sem hagyta el.

Az 1852. decz. 2-ki események alkalmával a polgár háttérbe szorítá a művészt. Részt vett a barricade harcokban és 9. vagy 10-én már száműzve volt. Előbb Brüsszelbe, aztán Jerseybe ment, de ott is folytonos illdözéseknek levén kitéve, utóbb Gernseybe vonult és ott meg is telepedett. Hazájába 1870-ben tért vissza, hogy Garibaldit, a francziák segélyére siető olasz szabadsághóst üdvözölje. Brüsszelbe érve elveszté fiát s a nép, nem szívetve a gyászoló apa keservét, támadást intézett ellene, azazl vádolván őt, hogy illdözöttnek adott menedéket. Egyedül, csak nőtől s egy pár eselédőtől környezve eltorlaszolta magát s úgy védekezett a durva erőszak ellen, mignem Brüsszelt elhagyhatá, honnan egészen kiűltatott, a mely tilalom csak most, az utóbbi időben lön megsemmisítve.

Rengeteg sokat írt. Mint költő a lyra, epica, dráma és satyra terén működött. A kritika eleinte szigoruan megtrtta őt a nagyon élesen szembeállított ellentétek miatt, a mivel, mert új volt az eszme, sehogy sem birt megbarátkozni. Pedig hiszen mindenütt találunk ellentétekre, politikában, természetben, művészetben, mért ne az irodalomban is. Az ellen is kikelték, hogy az élet árnyoldalait igen sötét színekkel festi. Mondják, hogy e sötét eszmék egy elítélt kivégzésekor fogamzottak meg s lettek uralkodókál lelkében. Szerette a rút, a szörnyalakok eszetelését s merész kézzel ostromolta a társadalom szörnykinövéseit, és ebben mély moral rejlik, a mely által nemesisítóg akar hatni a társadalom helytelen intézményeire. Ilyen rút alakok, szép lélekkel Abioras, Bug Jangal, Quasimodo, Tri-boulet, a nevető ember. Lucrécia Borgia magában egyesíti a legkínóbb ellentétet, mint lelketlen nő és önfeláldozó anya.

„Orientales“ című, keleti színezetű költemény füzére nem osztózik a többinek jutott méltánylásban. Az egész könyv egy hatalmas képezi a legesodásb színvegyületnek, az egészet bizonyos keleti illat lengi át, de gondolatot nem találni benne s az ember ki van feledve belőle.

Sokkal komolyabb irányú az „Öszi levelek“, „Sügarak és árnyak“, „Alkonyi hangok“. Mint epos legkiválóbb a Századok legendája, melyben az öskortól kezdve fejtegeti az ember haladását a tökélyesbülés felé, melyhez, habár nehéz kitödelmek árán, végre is el kell jutnia.

A dráma terén sokkal ismertebbek dalai, mintsem hosszabb ismertetésre lenne szükség. Hisz Hernanijának előadása által és azáltal, hogy erőhatalommal is elfoglalta helyét az academiában, biztosítá a romantica győzelmét. Többi drámái közül „Cromvel“, „Bunggraft“ nagyon szépek olvasni, de hosszúságuk miatt nem adhatók s nem is adtak. Az előadottak is sok megróvásnak voltak kitéve, erőteljes, világos nyelvezetük igen nehéz eleddel volt azon idők classicus diéták által elgyengült gyomru fiai számára. Pedig valamennyiben mély, társadalmat javító irányt fejteget. „A király mulat“-ban a könnyelmű 1-ső Ferencz ellen kel ki. „Marion Delorme“-ban a Nyomorba jutott szép leányok sorsát festi, „Ruis Blas“-ban egy királyi háztartást tüntet fel, melyben a férj vadászni jár s a nő szerelmi viszonyt sző szolgáljával.

Az académicusok haragra lobbantak, hogy egy társuk efféle dologot merészel írni s két académikus el is ment a királyhoz, kérvén őt, tiltsa be e darabok előadását. De a követést épen szellemes napjában találta X-ik Károly, a ki azt felelte, hogy a színháznál ő épen csak annyit parancsol, mint bárki, a ki zárttszékét megfizette s a színházak szabadalmaít nines joga háborgatni.

*) L'art scénique (visszaadhatlan szójáték.)
gezte azt.

A sátra terén valóságos d'Anbigné Agrilpa, oly éles, maró sarcasmussal tud ostromozni; sokan a második császárság Juvénaljának is nevezik. Legszebbek a „Blühendes“ a „Méhek“, a „Chatiments“ (blütetés).

Hogyan esempészték be Hugó verseit számíztetése idejében hazájukba a francziák? Minden lehető módon, a melyek közül egy igen eredetit említ előadó. A Chatiment 10,000 verset egy fejtben, még pedig egy élő ember fejében. T. i. valaki megtanulta az egész munkát könyv nélkül. Nevezetes gunyirata még „a kis Napoleon“. Most az újabb időben történetet is írt: egy bűntörténetet, melyben III-ik Napoleon trónrajutásának szomorú körülményeit ecseteli igaz, bár sötét vonásokban.

Regényeiről keveset mondhat előadó, sokkal szűkebbre lévő szavba ideje, minthogy bővebb fejtegetésükbe eszrekedhetnék. „Han d'Island“-ot még nyevendék ifjú korában írta Hugó. „Bug Jargal“, „Egy elítelt végnapjaiban“ a jó és rossz tulzott színekkel van festve. „Claude Geu“-ben a halálélet ellen kél ki. Ez elvéhez végig hti marad.

Legnagyobb becsű regényei „a Notre Dame“ és „Nyomorultak“. Mindkettő társadalmi bűnis intézmények ellen kél kitélemlre. Nevezetesebb még „93“. A nevető ember“, „A tenger munkásai“.

Sokan szemére vetik hosszas mulatását oly dolgoknál, melyek nem tartoznak szorosan a történet keretébe, mint a nyomorultakban Waterloo s a cloaqui, Notredameban a templom fizetes leírása stb. Igaz, ezek a helyek nem mindenki re bírnak érdekel, némelyek el is álmosodnak tán mellette, de bár Hugó nem fejté ki egészen mire céloz általuk, bizonyos, hogy hiában nem írta, miként Sand tájfestésének, Balzac lakásleírásának az a céljuk, hogy általuk az azokban élő, lakozó emberek jellemére, szokásaira vonatkozó célzásokat mutassanak, ugy bizonynyol Hugó leírásai is bírnak ezáltal, melyet tán az utókornak van fenntartva megfejteni, Rogeard nem bírja elítélni érte. Különbö e megfejtesek nincsenek is oly messze. A Notre Dame, e ropnapant, óriási építmény leírása célzás a 15-ik században oly halomra vergődött papi befolyásra, Waterloo arról tanuszkodik, mennyi ártatlan élet, mennyi hasznatlanul kiontott vér kell egy-egy zsarnok elméjében megfogamzott nagyraagyó eszme megvalósítására.

Mindent összevéve ember ő is s mint ilyen, minden nagysága mellett lehetnek kisebb hibái, hisz nincs oly fény, melynek árnya ne volna. De ezek eltörpülnek hajthatlan jellemének nemessége, eszméinek megragadó fénssége, érzelmeinek magasos volta, s az ernyedetlen kitartás mellett, melylyel megfigyelte s elmozdítani igyekezett szellemi nagyságra törekvő századának törekvéseit ama világosság felé, melynek egyik legfűndoklóbb fénypontja maga a nagy költő.

A napról-napra szaporodó közönség élénk figyelemmel kísérte s hangos jelét adta az érdekes előadás iránti érdekeltségének. Nulla.

Kivonat a „Budapesti Közlöny“-ből.

Árverések. Mora János 1454 ft 40 krra becsült ingatlanai 1880. mar. 11-kén és 1880. apr. 11-kén Bátor, Botta Gligor ing. 1880. febr. 21-kén M. Főrdő községben, Magyar Anna ing. a zilah tkvi hatóságnál 1880. mar. 1-jén, Opitz Regina 820 ft 75 krra becsült ing. 1880. mar. 2-kán a segésvári tkvi hatóságnál, Kalboreana Nisztor 402 ft 50 krra becsült ing. 1880. mar. 6-kán és 1880. apr. 7-kén a volkányi községi irodában, Edényi Lipót 2638 ft 83 krra becsült ing 1880. apr. 2-kán, és 1880. maj. 3-kán Mihályfalván és Boyer Károly 12200 ft-ra becsült ing. 1880. mar. 9-kén és 1880. apr. 12-kén a brassói kir. tszék tkvi irodájában árvereztetni fognak.

Pályázatok. A beszercei kir. tszék pályázatot hirdet egy 240 ft fizetés, 40 ft lakpénz és 50 ft ruhailletményenyl javadalmazott segéd-szolgá államásra. A pályázatok 1880. mar. 16-ig ugyanezen tvszék elnökéhez nyujtannók be.

A dévai kir. tvszék pályázatot hirdet a puji jrbiroságnál rendszeresített végrehajtói államásra. A pályázatok 1880. febr. 28-ig nyujtandók be.

NAPI HIREK.

Helyi hírek.

A kolozsvári tud. egyetemi kör — mint lapunkban már jelezttük — jövő hó 3-án saját pénztára gyarapítására a Redoute helyiségében táncvizsgálommal egybekötött hangversenyt rendez. Ezen hangversenyre Balogh Györgyné, Ováry Kelemenné, Ramazetter Jolán és B. Bánffy György közreműködését nyerte meg eddigelő a rendező bizottság. Mind oly nevek, melyek már magukban biztosítékot nyujtanak a hangverseny legfényesebb művészi sikeréről. Magunk részéről — már a jótékony cél iránti tekintetből is melegen ajánljuk a közönség figyelmébe.

Telephon a tizoltó lakatanyában. Nagyságos Wernlein Ernő távirada-igazgató ur, egyetlen-

ket egy telephonnal ajándékozta meg, melyet f. hó 10-én a lakatany helyiségében felállított és az őrtonyuyal kötött össze, és így az őrtonyából az őrtonyba és vissza a legjobban lehet értekezni, minden szót a legisztabban kiad, sőt a beszélőt is hangjáról fel lehet ismerni. Wernlein igazgató ur a távirada romlásokat több ízben dijnélkül szíves volt megigazítani, melyért, és a most felállított telephont fogadja a nagyságos gazgató ur egyetlen hálás köszönetét. Az önkéntes tizoltó-egylet parancsnokságától, Kolozsvárt, 1880. február 13. Deák Pál, főparancsnok. Minster Ede segédtiszt.

Hazai hírek.

Hunyadmegye, illetőleg Hátszeg-vidéket ismerteti az „Observatoriu“ egy hosszú tárczazikk-sorozatban. Hivatkozik mindekelőtt Br. Józiska Antal volt kolozsmegyei főispánra, ki beismerte, hogy Hátszeg vidéke román törvényhatóság volt, s azután a történelem meghamisításának mondja a magyarok által újabb időben tett ama állítást, mintha a „nemes“ név azonos lenne a magyarral, mivel a magyar királyok által a románoknak adott diplomákban és adomány-levelekben e kitétel áll: „Nobilis olacnus.“ — Tudta ezt — szerinte — jól gr. Kemény József, ki bebizonyította, hogy az ő családja is, t. i. a Kemény-család, román eredetű s ez igazságot még jobban kiderítette Moldovanu István, volt gerendi lelkes. Gr. Kun-Kocsárd palotája román kolostor volt nemkülönbö a Candea (magyarul: Kendeff) családé. Br. Nalátszi-családnak alapítója „Nobilis valachus“ volt stb. Hunyadmegye lakossága — szerinte — majdnem kizárólag román. A magyarságot csak a székeliek képezik, kiket Tükölly s Zolymoi vitt oda személyes biztonságuk végett. E székeliek mellett vannak mások is, kik harisnyával mentek oda, a megyénél levő hivatalok elfoglalására. Ezeknek száma is elég nagyoscska volt, ugy hogy Noptsa Elek volt udvari cancellár, akkor, midőn még megyei jegyző volt, egy hosszas pamphletben leírva e jövevényeket, így szövelt:

Est in Transilvania terra dicta Sicilia,
lende cum baculo, et perone adveniant nebulones.

E jövevényekből lettek a Kun- s Győrfi-családok s mások, kik mindent elkövetnek a megye magyarizálására, hogy ne lehessen többé „oláh vármegye“-nek csatfolni. — E tendenciájuk volt a reformatus fejedelemeknek is, midőn e megyét vallási tekintetben a román metropolita hatósága alól kivették, s a reformatus superintendens alá helyezték; akkor azonban ez vallási célból történt, most azonban a nyelvet akarják kiküszöbölni, s ha lehet a gyűlölt román nevet is eltörölni. — Szegény románok!

Balázsfalván, a Basiliák alapjának malma, mely az ottani g. kath. főgyimmasiumnak évenként 5000 frtot jövedelmzett, a múlt hóban teljesen leégett. Ez alkalommal a lángok martalékja lett Rusanu birtokosnak malma is. Mindkét malom 18,000 frtig volt biztosítva.

Dr. Ratiu János ügyvédnek szekere nemrégiben Bányabikknél feldőlve, nevezett baloldalát megütötte. Az „Osbero“ most tudtul adja, hogy kedves és drága barátja dr. Ratiu, ki mint a nemzeti ügyek előharcosa s a nép ügyének előharcosa s a nép ügyének védője ismeretes (?) meggyógyult, el, s az ügyek elintézéséhez hozzá kezdett. — Ezt azért tartja szükségesnek tudtul adni, mivel ellenségei, kik 1867 óta mindent elkövetnek, hogy őt tönkre tegyék, haláláról hamis híreket terjesztettek. Az ördögi szándék az volt, hogy elcsenest elidegenítsék, kiket ő, különösen urbéri perek miatt, néhány fegyelmű keresettel is volt zaklatva. Hála isten, hogy el, most már meg van mentve a román nemzet.

B. Hunyadon a kalota szegi Olvasó egylet a múlt szombaton (febr. 7-én) az egyleti helyiségben csinos zártkörű táncvizsgalmat rendezett. A kedélyes mulatság reggeli 6 óráig tartott s a quadrille-okat 20 pár tánczolta.

Thierry Vilmos bányanagy halálát tudatja a „Nagybánya és Vidéke“. Ő különöz ember volt, s azt hitte, hogy a természettanban új iskolát alapít. Különczködései miatt az államszolgálatban többször összezördült feljebb halálával; 1877-ben évi 900 fittal nyugdíjazták. Thierry a szakirodalomban is fölépelt. Azonban „Alte und neu Ansichten über Wärmestoffe“ című műve nem került sajtó alá, mert ahhoz nem volt pénze; megküldte a kéziratot több bel- és külföldi tudósnak, kik elismerőleg nyilatkoztak róla, különösen Hmbold, ki ekkép ír: „Meszszíró! nyujtom jobbot; olvastam művedet, oszton nézetedet, de annak érvényt szerezni nem vagyok elég nagy és vagyonos, sok szektákkal kell előbb küzdeni, hogy az egész világban elfogadott természettan megdöntetessék és a te nézetet elfogadtassék.“ Küld meg művedet minden tudományos akadémiának s el fog jönni az idő, a midőn neked fognak igazat adni.“ Meg is küldte a többi között a magyar tudományos akadémiának, mely — mint a többi — a kéziratot másolatban megtartotta ugyan, de azon oknál fogva, hogy szerző alapállításai következményeikkel együtt lényegül eltérők a természetannak tapasztalás és emelkedés útján megállapított elveitől, sőt azokkal legtöbbször egyenesen ellenkeznek, nem találta oly munká-

nak, melylyel az akadémia a közönség elébe léphet. Az akadémia 1860-ban küldött nyilatkozatában megjegyzé, hogy „a fűrkésző esznek érdekes foglalkozásul szolgálja ugyan megismerkedhetni olyféle okokkal, melyeknél fogva az eddigi igazságnak vagy legalább valószínűnek tartott természeti törvények hamisaknak, Thierry alapelvei viszont valódiaknak nyilvánulnának stb.“ A boldogult büszke volt arra, hogy senkinek nem adósa; szegény volt mindig, s így vagyont sem hagyott hátra; azért azonban 1877-ben csinált végrendeletet.

Szerencsétlenség. Nagy-Váradon, mint a Biharban olvassuk, a Széles utca végén, a Körözsön töött merítő lékre vizért ment esztörtökön délelőtt két fiatal leány. Valószínűleg a lék szélén tréfából megzavargáltak egymást, mert egyszerre elvesztették az egyensúlyt s mindketten be a lékbe s onnan a jég alá merültek. A közelben levő emberek összefutottak, de kénytelenek voltak tehetetlenül a jégcszelen sopánkodni, mert a két szerencsétlen nyomtalanul eltűnt, a Körözs az egész környéken vastagon befagyva, lehetetlen volt minden mentési kísérlet. Meglehet, hogy csak akkor kerül napvilágra hullájuk, ha melegebb napok folytán a jégpénézél föleged.

Magyarország bírói karát nagy veszteség érte. Ferenczy János, legfőbb ítélőszéki bíró tegnap 58-dik évében meghalt. E hét elején még részt vett a tanácsülésben, de ott rosszul lett s távoznia kellett a teremből. Ktn az előszobában egy székéről rogyott s kocsin kellett haza szállítani. Agyhűtés érte. Buzgó és rendkívül lelkiismeretes bíró volt.

Hajnald Lajos bihormok, mint a magyar Afrika társaság elnöke, újabbban 2000 frankot küldött Brüsszelbe a nemzetközi Afrika-társaság céljainak előmozdítására, melyért a nemzetközi társaság főtitkára (Strachey ur.) a társaság protektora, a belgák királya nevében f. hó 6-ról kelt levelében a bihormok meleg köszönetét mondott. A magyar Afrika-társaság az utóbbi három évben 7000 frankkal járult a nemzetközi társaság támogatásához; mely összegből a disznóhöz herczeg Coburg Fülöp 1000 frankot, az elnök pedig 6000 frankot fedezett.

A budapesti egyetemi százados ünnepe májusban nagy fényvel fogják megülni. Az ünnepe programja a M-g szerint a következő: Reggel korán katona banda ébresztőt játszik a lógókkal, lombfűzrékkel stb, pazarul feldisznített egyetemi épület előtt s aztán zenészővel bejárja a város főbb utazait. Délelőtt az ifjúság kibontott zászlóval, az egyetemi méltóságok teljes díszben, az egyetem aranypecsétes alapító okmányait bíborpárnákon maguk előtt vitelve, körmenetben vonulnak a templomba, hol ünnepeles isteni tisztelet tartatik, onnan pedig az akadémiába, hol az emlékbeszédek mondatnak. A körmeneten két katona banda játszik. A Hungáriá födött udvarán díszbeid ezer személyre. Mária Therezianak az egyetemen levő nagy képe ez alkalomra a Hungáriába szállítatik föl. Ebéd alatt zene. Este takaródó a város főbb utczáin, a katonai zenekarok által. Végre az egyesült egyetemi ifjuság által adandó fényes bál fejezi be az ünnepe napot. — Az ünnepekre az előkészítleteket nemcsak a megkezdik. — Az ünnepe napjának minél fényesebb tételén főleg dr. Kerékgyártó Árpád egyetemi tanár buzgolkodik.

Görgey Arthur Visegrádon hosszabb ideig veszélyesen beteg. A váltakozó annyira elcsigázta, hogy környezete Budapestre táviratozott. Görgey most már túl van a veszélyen.

Szász Károly felolvasása. Szász Károly tegnap este a tisztviselők együletében nagy számmal egybegyűlt közönség előtt felolvasást tartott. Kitérő irónk legújabb művéből „Mátvás király, vagy az erős szer hat“ vigjátékából olvasta fel a második és harmadik felvonást a jelenlevők többször megújuló zajos tetszénnyilvánításai között. A felolvasót végül a közönség lelkesen megjelenezte.

Borzasztó eset történt Farnas biharmegyei község határában. Az ottani gör. kath. lelkesz ugyanis múlt heten egy közeli községbe indult el kocsin. A mezőn két farkas közeledett, s mindkettő megtámadni készült a lovakat. A lelkesz elővette fegyverét, s az egyik farkast lelőtte, a másikat a dörénés elkergette, de a neszre megszaladtak a lovak is. Nidőn a kocsis is. a lovakat megfékezte, a lelkesz parancsára visszafordultak, hogy a megölt farkast már bőre kedvéért is megkeressék. Midőn a lovak újra bokrosodni kezdtek, a lelkesz leszállott, s elindult a farkas felkeresésére; Mig ő a farkas hullájával vesződött, a lovak újra megbokrosodtak, a kocsit elragadták s a lelkesz magára maradt. Kevés vártatva három farkas tért vissza a helyre, s a lelkeszt, kinek még puskája is a kocsin maradt, a szó teljes értelmében felemésztették. Mire a kocsis visszavért, urának csupán pászta csontjait, s szétépett véres rubáját találta ott.

Vegyes hírek

A cathedra mögül. Tanár: Mondják meg uraim, két magas hely között miként mérnék meg az alsó és felső légréteget sürtsége közötti különbséget? — Az ifju hallgató sereg egy fél órai küzdelem után se tudta megoldani a nehéz problémát, mire a leleményes tanár, ki jó indulatulag óhajtott segítni a megoldáson, egy

tolat vett elő, arra keresztbe fektet egy írónt és felmutatja hallgatóinak, mire valamennyien egyszerre kiáltanak: „e m e l y ű!“ „Bravó! önök csakugyan kitaláltak, már most mehetünk tovább, volt a tanár megnyugtató válasza. — Mehetünk csakugyan, a tanárképezdég.

Mária Therezia idejéből Egy bécsi lap, az osztrák püspökök tiltakozása alkal-mából, a következő remisszcenziát eleveuiti fel. Az ájtatos Mária Therezia idejében nem volt parlament Ausztriában. Midőn 1769-ben arról volt szó, hogy a nagyszebeni és brassói esperességek, melyek addig az esztergomi egyházmegyéhez tartoztak, ésszerűen az erdélyi püspökséghez csatlakozassanak, az esztergomi káplán, az érsek nevében, kinek helye akkor üresedésben volt, ez ellen tilakozott. Erre a császárnő királyiú sajátkezűleg a következőket reskribálta: „Das capitel von gran kan protestiren, nicht der bischoff der bin ich!“

A budapesti román bál, mely az Európa termeiben, február 24-én megy végbe — mint a Pesti Napló írja — az idén oly fényes lesz, mint még sohasem. A fővárosi legkiválóbb társaságból sokan készülnek ez érdekes mulatságra. A bál vedőnek, József főherceg; háziaszonyok: gr. Andrássy Gyuláné s gr. Teleki Sándorné aszszonyok, kik a bárendezők tiszteleg küldöttségét igen szívesen fogadták s megígérték, hogy a háziaszonyi tisztet elfogadják.

Herculesi erő. Londonban, mint a „Sportsman“ írja, oly athleta mutogatja erejét, ki egy lovasl futást fölmelet. Ez egy Joignerry nevű francia, ki bámulatos dolgokat végez. Ugyanis egész könnyedséggel labdázik nagy ágyugolyókkal; majd lábcsuklyóinál fogva egy trapezhez kötteti magát, ugy hogy fejfel lefelé néhány lábnyira fligg a szinpadtól, hogy a közönség mindentinnen láthassa. Ekkor egy pompásan felszereszmózt lovat vezetnek föl, melynek bór-heveredén két fogantyú van s hátán egy meglelt ember ül. Joignerry a két fogantyút meg ragadván, csupán izomerejével néhány hüvelyknyire fölemeli a földről a lovat, s azt több másodperczig tartja a levegőben, aztán ép oly lassan, mint fölmelet, eresztli le.

Jules Favre hagyatéka nem rug oly nagy összegre, mint azt az első pillanatban hiték, deazára annak, hogy Favre Franciaország egyik leghíresebb ügyvédje volt. Férjnél levő leányai mindazonáltal egyenkint 100,000 frankot örököltek, míg özvegyének már a házassági szerződésben 60,000 franknyi összeg volt biztosítva. Ezenkívül Jules Favre barátai azon is fáradoznak, hogy az özvegynek állami nyugdíjat is eszközöljenek ki.

— Az örült királyné. Margit olasz királyné állapota mindegyre aggasztóbb mérvet ölt. Közélebb történt, hogy sétakocsizás közben a Porta Pia előtt kocsiját megállítatván, leszállt, s gyalog indult a Quirinal felé. Oly gyorsan haladt, hogy kísérője utól nem érhetette. Utközben szétszórta a pénzét. — Az orvosi tanács, tagjai között de Martino hírneves nápolyi orvossal a szerencsétlenség okául a Passanante merénylet idegrázó jelenetét tartja. A nép nyíjon-galt, éltette a szerencsétlen megmenekült királyi családát, és Cairolit, a királyné pedig hirtelen a Quirinal kápolnájában sietett. Hölgyei ott találák ájultan. A nagy izgalom, s azon körülmény, hogy óráig fektüött a hideg márványpadlón organikus zavart okoztak, s elősegítették a rug-eszme fejlődését. Az orvosi tanács nem mondott e a gyógyulás reményéről.

Emilité volt már a Keletben, hogy Dr. Solyom Fekete Ferencz, törvényszéki elnök kezdeményezésére a hunyadmegyei értelmiség egy történelmi régészeti társulat alakítását vette tervbe. [Az alapszabályok elkészítésére kiküldött bizottság elnökön kívül Br. Jósika Géza, Réthi Lajos, Szilvási László, Bágya Károly, Kun Róbert, Sándor Domokos, Téglás Gábor két ülésben a Dr. Solyom Fekete által nagy gonddal összeállított alapszabály tervezetét tanulmányozván a kiküldött által megállított kereten némileg tulterjeszkedve kívánja életbe léptetni az az együletet, mennyiben Hunyadmegyének nem csak történelmi nevezetességének összegyűjtését és leírását tűzi az egylet céljául, hanem igen helyesen a megye természeti nevezetességeit és munkássága körébe ölelte fel s ily értelemben fogja majd a czím megváltoztatását is ajánlani az alakuló gyűlésnek. Az aláírási izek már e hóban kibocsáttatnak s áprile a megyei közgyűléssel egyidejűleg magtartatik és alakuló közgyűlés is. Egy alapítvány 50 ft évdij 3—3 évi kötelezettséggel 3 ft partolás díj évi 1 ft. A társulat igazgatószék elnök, alelnök, titkár, pénztárnok és 20 választmányi tag vezet, kikhez egy muzeum igazgató járul. A társulat tagjai nők is lehetnek. Azt hiszem e lapok olvasói is őszintén örülnek e mozgalomnak s velünk együtt tiszta szívvel kívánják az egylet mielőbbi felvirágzását. Megyei körökben kétségen kívül élénk lelkesedéssel veszik e kezdeményezést mit ekép mutat már az is, hogy Pogány György főispán szintén melegen érdeklődik a z egylet iránt, s a bizottság utóbbi gyűlésen megjelenén, ott az előleges költtségeket sajátjából felajánlotta, mely nemes tett önmagában hordja dicseretét.

Kossuth Lajos nagy hazánkfia Győry Vilmoshoz a következő levelet intézte: Collegno

(al Baraccone), febr. 6. 1880. Nagytiszteletli Lelkesz ur! Bátorodom tisztelettel felkérni, méltótaskék nekem Ferencz és Lajos Tódor fiaim születési bizonyítványait a pesti evang. egyház anyakönyvéből kivonva külön-külön hiteles alakban kiállítani s Helyi Ignác képviseleő urnak átadni, a járandóság kiűzetésére felkértem. Ferencz fiam 1841. novemberben, Lajos pedig 1844. Pünköst napján születtek. Kérésmet megújítva van szerencsém különös nagyrabecslésemet jelenteni. Kossuth Lajos.

Utolsó hírek

Bécs, febr. 13. A magyar delegáció mai értekezletén a szegedi lakatany ügyében a vélemények kezdetben eltérők voltak. Tiszta miniszterelnök a közös szavazás provokálását ajánlotta. Apponyi gróf az ellenzéki delegátusok nevében kijelentette, hogy ők alvételik magukat a hazandó határozatának. A hetes bizottság tárgyalásain különösen Walrmann és Falk fényes sikerrel védtek a magyar álláspontot. A közös szavazás holnap este lesz. Mindkét delegáció a maga határozata mellett fog szavazni. Valószínű, hogy a szegedi lakatany építésére előirányzott 100,000 frt töröltetni fog. Ha a magyar delegáció megszavazta volna az ágyunaszádra előirányzott összeget, a dalmát delegátusok valószínűleg a magyarokkal szavaztak volna. A távollevő delegátusok sürgőnyileg felhívtak a szavazásra.

IDEGENEK KOLOZSVÁRT

— Febr. 15. —

Biasini szálloda.

Parola H. utazó Bécsből. Szimók János pap B. Hunyadról. Furinics Antal ügyvéd Zalánról. Nyárády István birtokos M. Váshelyről. Sikó Miklós birtokos Dezmérről. Kerekes Gusztáv kereskedő N. Vádról. Gltiek Ignác Deésről. Somogyi Endre mérnök Budapestről. Stan Juon pap H. Macskásról. Székely István birtokos Csapórol. Nüridsán Antal kereskedő Erzsébetvárosról. Hern Ferencz M. Váshelyről.

Nemzeti szálloda.

Rothmanu Sándor utazó B. pestről. Szabó Albert birtokos Szt. Lászlórol, Schöpke F. és Kerek Gyula utazók Bécsből. Robitsek Emil kereskedő Bécsből. Felföldi András M. Ludasról. Kol-linner Lajos kereskedő Prágából. Schwarz Lipót utazó Bécslyhelyről. Gálay Mór Szt. Jánosról. Rosenberger F. kereskedő Kartezagról.

Hungária szálloda

Grfinn Albert utazó Budapestről.

Nemzeti színház.

Bérlet 125-ik szám.

Kolozsvárt, vasárnap, 1880. febr. 15.

A PLETYKA-PAD.

Népszimű 3 felv. Irta Palotai Andor. Rendező Molnár.

Kezdeté 7 órakor. Vége 10-édfélkör.

HIVATALOS ARFOLYAMOK a budapesti áru- és érték-tőzsdén 1880 február 14.

Magyar aranyjárdak	101.60
Magyar vasuti kölesön	117.75
Magyar kel. vas. államköt., I. kibocsátás	79.50
Magyar kel. vas. államköt., II. kibocsátás	93.—
Magyar kel. vasuti államköt., 1876. évi	81.50
Magyar nyeremény-sorsjegy-kölesön	117.25
Magyar szőlődszma váltásig kötvény	90.60
Magyar földterhermentesítési kötvény	89.75
Magyar földterherment. kötvény záradékkal	87.—
Temes-bánati földterhermentesítési kötvény	88.—
Temes-bánati földterherm. kötv. záradékkal	87.—
Erdélyi földterhermentesítési kötvény	88.25
Horvát-szlavon földterhermentesítési kötv.	—
Osztrák járadék papírban	70.80
Osztrák járadék ézlistben	71.50
Osztrák járadék aranyban	84.75
1860-iki államsorsjegyek	130.—
Osztrák-magyar bankrészevény	838.
Osztrák hitelintézet részevény	275.75
Magyar hitelbank-részevény	302.25
Ézlist	—
Cs. és kir. arany	547.
20 frankos arany	984.
Német birodalmi márká	57.70
London (3 havi váltókért)	116.90

Felőlés szerkesztő és kiadó-tulajdonos: BÉKÉSY KÁROLY.

NYILT TÉR.*)

PERL JÓZSEF FOGORVOS.
(American Dentist Dr. of Dental Surgery.)

f. hó végeig Kolozsvárt marad, azután 3—4 heti körútra indul.

Készít egészen új, a merikami festérséges fogakat, légnymatu fog-sorokat. Plombiroz fogakat és foggyökereit, különösen aranyuyal és más egyéb töltő anyag-gal.

— Az általa készített Salyoil szájvizis és fogpor kapható Kolozsvárt dr. Hinz gyógytárában, továbbá Dietrich S. Csapó Sándor és Gergely Ferencz kereskedéseikben.
Ara egy üveg szájvizisnek 1 frt. Egy doboz fogpornak 60 kr.

Meghívás közgyűlésre.

A tordai kisegítő társulat (szövetkezet) rendes évi közgyűlését 1880. február hó 29-én délelőtti 9 órakor a városi közgyűlési terem-ben tartja meg, melyre a t. cz. részvényes tagok tisztelettel meghívataknak.

Tárgysorozat:

- Az igazgatóság jelentése.
 - A felügyelő választmány jelentése az 1879. évi zárszámadásról, a mérleg megállapítása és a nyereség felosztása.
 - az alapszabályok 35 és 57. §-ai szerint 3 igazgatósági tag és 5 napibiztos kilépése s ezek helyébe új tagok választása.
 - Jótekonysági bizottság választása.
 - A kisbirtokosok országos földhitelintézetével szövetségbe lépés elhatározása.
 - jegyzőkönyv kitesztítő bizottság kijelölése.
- Torda, 1880. február 12.
(65) 1—3 Az igazgatóság.

114. szám 1880.

Arlejtési hirdetés.

Vallás és közoktatási m. kir. Minister ur 1880. évi február 8. 32104—1879. sz. a. kelt rendelete folytán a kolozsvári állami tanító-nőképző kibővítését államköltészen elrendelvén, ezen építmény vál-lalkozás utjánai biztosítása végett 1880. évi február 25-én délelőtti 10 órakor alóli tanfelügyelői irodában szóbeli és írásbeli zárt ajánlatok el-fogadása mellett nyilvános árlejtés fog tartatni.

Az építési költségeket következő összegek jelzik:

1. Kőmives munka és anyag	2370 fnt — kr.
2. Kőfaragó munka és anyag	46 " — "
3. Ácsmunka és anyag	880 " 50 "
4. Ászfalos, lakatos, üveges, festő	896 " 20 "
5. Pléhes és kőmives munka	217 " 25 "
Főösszeg	4409 fnt 95 kr.

Az építési tervrajz és költségvetés folyó évi február 16-ikától fe-bruár 25-ig alóli tanfelügyelői irodában bármely időben megtekinthető.

Felhiyatlak vállalkozni szándékozik miszerint a fenn kített napon és órában és órában, az előírányzott építési költség után számítandó 5 százalék bántapéozsal ellátva, a kifizőtt helyen vagy személyesen jelen-jenek meg, vagy pedig jogérvényes írásbeli zárt ajánlatukat a 5 száza-lék bántapénznek melléklése mellett alóliírtathoz a kifizőtt határidőre ad-ják be.

Kelt Kolozsvártt, 1880. február 13.án.

(67.) 1—3 Kethely József,
Kolozsmegye kir. tanfelügyelője.

Hirdetmény.

A tordai iakarékpénztári részvénytársulat VII. évi rendes közgyű-lése hatánapja
folyó 1880-ik évi február hó 22-ike d. e. 9 órakor Tordavá-ros közgyűlési termében megtartandólag tűzetik ki, melyre a rézzvénye-sek oly figyelmeztetéssel hivatnak meg, hogy a gyűlésen résztvenni ki-vánók a gyűlést megelőző napon d. e. 8 óráig a 6 óráig az intézet fizethelyiségében működő — a jogosultság és felhatalmazások megvizs-gálására és azok érvényessége felett határozni jogosult bizottsághoz — részvényeiket a szelvényekkel ellátva, a gyűlés tartamára elismervény mellett letenni kötelesek alapszabályok 18 §. értelmében.

A közgyűlés tárgyai:

- Igazgató bizottmányi jelentés.
 - Zárszámadások elintézése, osztalék meghatározása.
 - A felügyelői választmányának a zárszámadásokra vonatkozó je-lentése.
 - Az intézetnek a kisbirtokosok országos földhitel intézetéveli szö-vetkezethez lépésének elvi elhatározása.
 - Az igazgató bizottmány alapszabály értelmében kilépő 6 tagjának választás utjánai betöltése.
 - A közgyűléshez netán benyújtandó felebbezések elintézése.
- Tordán, 1880. február hó 1-en tartott igazgató bizottmányi gyűlés határozatából.

66. (1—3)

K. Nagy Imre, titkár.

Ne köhögj

Pietsch L. H. és társától Breslauban, méz-növény-maláták-ivonatát 80 kros, 1 fnt 50 kros és 2 fntos üvegekben és pergelt ezukol (caramellen) 25 kros és 40 kros csomagokban. —

Kaphat Kolozsvártt: Székely Miklós gyógyszerésznél.

Orvostudor Michaelis ur véleménye.

Önök méz-növény-maláták-ivonatát különlegesen összealkotása és hatásodjára nézve vizsgáltam meg, s ajánltam, azt úgy a lélekző ször-vek náthás bajai, valamint a tüdő és gége idült gyulladásos állapo-tai, tartós fájdalmas köhögési inger és keletkező dudor ellen.

Orvostudor Michaelis, gyak. orvos, sebész és szülész.

Számos elismerésen kívül megköszönő levelet bírnak még 6 fen-sége H. Ernő Koburg-gothai herczegtől is. (1) 7—15)

ROYKÓ VICTOR

(58) tiszaujlaki gyógyszerész 6—24
fehér, barna és fekete színű
közkezdelt magyar bajusz-pedroje.

Hamis készítményeket elkertitendő, figyelmeztetik a t. vásárló közön-ség, hogy mindenki csak a Roykó Victor gyógyszerész készítményét kérje és fogadja el, melynek aobozai kívül piros, belül a fedélben pedig kékszíni betűk-vel, a készítő névalírásával vannak ellátva.

Ezen már 60 év óta országsszerte keresett és számtalanszor kitiűnőnek ismert készítmény kiváló jó tulajdonainál fogva minden várt igényeknek megfelel-soha ki nem szárad, a bajusz szálait nem tépi és nem töri, sőt azoknak szapo-rítására és tökéletes kifejlődésére szolgál. Nagy doboz 35 kr. Kicsiny 20 kr. Kapható főnti egyedüli készítőnél, valamint az ország több gyszerészei, kereske-dői és fodrászainál. Visszont eladók a megrendelt mennyiséggel fokozatosan elnel-kedő illó százalékat és 24 nagy, vagy 36 kis doboz vételénél már bérmentes be-klűdést kapnak.

536—1880.

tan. szám.

Haszonbéri hirdetmény.

Kolozsvár sz. kir. város közönségének tulajdonát képező alább irt két haszonbéri tárgy, a külön megjelölendő időtartamra. folyó évi február 17., 18-án d. e. 9 órakor, a város házánál, az emeleti 4-ik számú teremben meg-kezdendő és szabályszerűleg folytatandó nyilvános árverezés utján haszonbérbe fog adatni:

1-ór. A város határán a „TARCSA“ nevű praediumban fekvő udvar-ház, ottani koresmaházzal, italárulási jogokkal és gazdasági épületekkel, ehez tar-tozó szántó- és kaszálókkaal, az elbontott régi koresma-ház telkével, egy lakható zsellérház- és telekkel, egy kerítetlen gyümölcsös-sel, mely fekvőségek 7604., 7606., 7607. és 7608. t. k. h. r. sz. alá vannak befooglalva, mely fekvőségek területéről a város jót nem áll, csak is a jelenlegi határok közti területekben boesátja hasz-nalátába — az 1880-ik év mártius 1-ső napjától, az 1886. év február utolsó nap-jáig, 6, azaz hat egymásután folyó évre.

Felkiáltási ár: 1401 fnt 1 kr. (61) 3—3

2-ór. Ugyancsak az irt praediumban ugynevezett KISTARCSAI má-sodosztályu legelőrés, mely a városi catastralis földkönyv szerint 7596. h. r. sz. a. 319 hold. 200 négyszögöl területű, a hozzá tartozó két RÉTTTEL, melyek ugyancsak a estr. földkönyv szerint 7596. h. r. sz. a. együttesen első osztályu s 80 hold, 400 négyszögöl területű legelőnek jelöltenek, három pásztori lakkal, itató kúttal ellátva, az 1880-ik ápril 24-től, 1886. ápril 24-ig 6 azaz hat egy-másutáni évre.

Felkiáltási ár: 1515 fnt 1 kr.

3-szor. Bérvágyók a hozzászólás előtt kötelesek a felkiáltási árnak 10 százalékat bántapénz ezimen előre letenni és a biztosítási képességet hiteles ok-mánnyal előtegesen tanusítani, különben az árverezéshez nem fognak boesáttatni; megjegyzetvén hogy annak bántapénze, kire a bérlet leveretik, a biztosításnak és az azután járó mindennemli fizetéseknek teljes elintézéséig a házi pénztárba benntartatik, a többinek pedig visszaadatik.

4-szer. A teljes biztosíték elfogadtatik:

a) az egy évi haszonbérnek megfelelő készpénzben; b) ennek megfelelő és 75 százalék árúfolyam szerint számítandó hazai államkötvényekben; c) a kolozsvári vagy más erdélyrezi királyi telekkönyvi hatóság kerületében levő oly telek-könyvezett tehermentes birtokokban, melyekre nézve a telekkönyvi hirdetéses határidők végképpen lejártak melyekről hiteles telekkönyvikivonatok znyjtan-dók be, és végre: d) hasonló fekvő birtokot kimutató hitelesített kezességi ok-mányba, mely elősorolt biztosítékok az árverezés megkezdése előtt az árverező bizottság kezéhez előtegesen leteendő, illetőleg a fekvő birtokokra nézve a hi-teles telekkönyvi kivonatok beadandók lesznek, mely biztosítékok köteles az, kire a haszonbérlet leveretik, a városi bizottságnak legközelebbi ülésében leendő hely-benhagyásától, illetőleg a határozat tudtul adásától számítandó 48 óra alatt az árverező bizottság előtt teljesen rendbehozni, illetőleg a vert bérlet összegéig ki-pótolni és a haszonbéri szerződést aláírni, mit ha tenni vonakodnék, az árverési feltétel vonatkozó pontja értelmében, kötésszegőnek fog tekintetni s az eljárás ellene ahhoz képest intéztetni.

5. Ezen árverezések a városi képviselő-bizottságnak jóváhagyásától té-tetvén függővé, a legtöbbet ígértó azonnal, a várost pedig csak a képviselő-bi-zottság jóváhagyása után fogja kötelezni.

6. Kire a haszonbérlet leveretik, köteles az árverezési jegyzőkönyvet aláírni, mit ha megtagadna is, ajánlata kötelezőnek és törvényesnek fog te-kintetni.

7. A ki írásbeli ajánlatot akar tenni, köteles azt a szóbeli árverezés megkezdése előtt az árverező bizottsághoz beadni, mely csak azon esetben lesz elfogadható, ha kellő bántapénzzel lesz ellátva, ha határozottan ki lesz fejezve benne, hogy az árverezési feltételeket ismeri s azoknak magát aláveti, — megne-vezve lesz lakhelye, hová a képviselő-bizottság határozatáról értesítés küldendő lesz, és végül, ha a biztosíték a fennebb említettek közül választandó egyik nem-ben mellé zárva leendő.

8. Az írásbeli ajánlat, valamint a szóbeli ígért feletti véghatározat is a képviselő-bizottságnak fenntartatik, mely a legközelebbi gyűlésben fog kimon-datni, a nélkül, hogy annak meghatározása, valamint az elfogadásról értesítés a törvényben meghatározott időhez volna kötvé.

9. A szerződésbeli feltételek előtegesen is megtekinthetők a városháznál az emeleti 8. számú irodában, naponta a hivatalos órákban.

Sz. kir. Kolozsvár város tanácsának 1880. febr. 6-án tartott üléséből.

Simon Elek,
polgármester.

(10)

BERGER

8—18

KÁTRÁNYTOKOCSKÁI,

legtisztább gyógykátrány gelatin lemezben, mindig pontosan adagozva, növekedő kedveltségnek örvendenek, mint biztos szer mellsszorulás, légsőgyuladás és tüdőnátha ellen, s mint lényeges enyhítő szer gümö- és tüdővész-bajokban.

A kátrány gyógyhatását tok- vagy labdac-s alakban legújabb időben Reclam tanár is bizonyította Lipcsében, s franciaia tekintélyek már évek óta dicsérik. A Berger-féle kátrány-labdacsok jelessége felől szakférhíak és gyógyászati lapoktól számos ítélet és laikusoktól elismerő iratok állnak rendelkezésre.

A Berger-féle kátránytokocskákól naponta 1—2-szer 2—3 stb. darabot kell bevenni evés után; ekkor igen könnyen olvadnak fel, s legkevésbé sem terhelik a gyomrot. — Egy üveg ára, használati utasítással, 1 fnt.

BERGER KÁTRÁNYCZUKORKÁI

a nyálkás és égvényes szerek behurkoló, nyáloldó és ingeresillapító tulajdonságá-val párosítják a kátrányt, s évek óta a legáltalánosabb elismerésben részesülnek, mint kitűnő szer a lélekző szervek náthája, nyálkásság, rekedtség és köhögés ellen, valamint utókuraként a légeső és a tüdő gyulladásos bajai után. A Berger-féle kátrányczukorkákról szóló tudományos ítéletek és számos el-ismérések mindenki előtt ismeretesek. — Naponta 2—3-szor kell belőlük 2—3 da-rabot venni. Rekedtség és nyálkásság esetén különösen reggel és este. Egy bárd-szelence ára, használati utasítással, 50 kr. Az osztrák-magyar birodalom majd minden gyógyszerzárában lehetni raktárt mindkét készítményből.

Főszállitás Hell G. gyógyszerésznél Troppauban, osztr. Sziléz.

Jogosított raktárak: Kolozsvártt Székely M., dr. Hintz Gy. és Biro J. gyógyszerészeknél. — Dieső-Sz.-Mártonban: Weber. Szebenben Deutsch. Brassóban: Stenner gyógyszerészeknél.

HIRDETMEY.

A Sz.-Udvarhelyi zálogkölesön intézet és letéti pénztár folyó évi február 29-én délután 2 órakor az intézet irodájában számadásos közgyűlést tart, hova a részvényesek alapszabályok 87 és 93 §§-ok szab-ványai szem előtt tartása mellett tisztelettel meghívataknak.

Tárgysorozat:

- Elnöki előterjesztés az évi üzlet eredményének vázlatos előadá-sával.
 - A felügyelő bizottság jelentése elenyésztése a megállapított mér-és megvizsgált számadás tárgyában.
 - Egy felülvizsgáló bizottság kiküldése a számadások megvizsgá-lása végett.
 - A felügyelő bizottság újra választása.
 - A számadások felülvizsgálása eredménye szerint az igazgatóság felmentése feletti határozat.
 - Az alapszabályok némely czikke kiegészítése, illetőleg megvál-toztatása.
 - Még egyéni előfordulható tárgyak és indítványok elintézése.
- Sz.-Udvarhely, 1880 február 10.
(69) 1—3 Gyarmathy Ferencz, igazgató.

Nyomatott a „KELET“ nyomdájában Kolozsvártt.

„THE GRESHAM”

életbiztosító társaság LONDONBAN
Magyarországi fiók Ausztriai fiók:
Ferenc-József 5. Bécs, Operning 8.

A társaság vagyona Evi bevétel biztosítások és kamatból 1870. június 30-án fros 66.576.023.95
Kifizetések biztosítási és járadéki szerződések s visszavásárlások stb. fros 13.828.702.40
után, a társaság fennállása óta (1848) fros 86.000.000.—
A legutóbbi tízenként hónapos üzleti idő alatt a társaságnál fros 58.340.600.—
értékig nyújtattak be ajánlatok, mi által a legutóbbi 25 év alatt benyújtott ajánlatok összértéke több mint fros 945.062.825.—
Tervezték s minden küzeibbi felvilágosítások a vidéki ügynök és a magyar és osztrák fiokok által adatnak. (68) 1—

Könyv-mű és zenemű raktár.

Bárho! megjelent és bárki által hirdetett bel- és külföldi könyv és zenemű azonnal kapható vagy megrendelhető a leggyorsabban.

a plébánia épületben a piazoi templommal szembe.

(19—*) ZONGORA és HARMONIUM RAKTÁR. (37)

Nem kell több padló tisztító

Egészen új találmányu

és legközölszerűbbnek bizonyult

szobapadló olaj lakkfesték

(szín és fény egyszeri festésre).

melylyel a szobapadló tetszés szerint színben, bárki ál-tal a legkönnyebben, és igen elson egy behúzással egy-szerre megfesthető és lakkirozható.

EZEN OLAJLAKKFESTÉKBŐL 6 NÉGYSZÖG METERRE EGY KILO ELEGENDŐ, GYORSAN és BIZTOSAN SZÁRAD, UGYANNYIRA, HOGY 4—6 ÓRA ALATT TELJESEN MEGVAN SZÁRADVA, FÉ-MYE GYÖNYÖRŰ, TARTOSSÁGRA MINDEN EDDIG HASZNÁLT SZOBAPADLÓ FÉNYMÁZAT FELÜL-MUL, és BÁRMELY ELEGÁNS SZALON DISZERE SZOLGÁLHAT.

1 kiló ára bármily színben 1 fnt 40 kr.

A minták kívánatra azonnal megküldetnek, vagy megtekinthetők:

GERGELY FERENCZ

fúszerkereskedésében. (Főter 20. szám.)
(46) 3—*

Hutflesz Károly

KOLOZSVÁRTT,

(19—*)

megvásárol mindennemli magyar és osztrák állampapirt, sorsjegyet, arany- és ezüst pénznemeket, s leszámítól escomptirt) mindenféle nyereményeket és szelvényeket 3 hóval a lejáratú idő előtt, s eszközöl minden bel- és külföldi helyeken történendő bármily összegű fizetéseket.

AJÁNlja DÚSAN ELLÁTOTT

Fűszertárát, bórkereskedését,

ugy saját gő- (henger)- malmi

LISZTEIT,

ugy szintén kitűnő minőségű

fagygyugyvertya és szappan-gyártmányait. (21)